

SLOVENSKI

Pn. VSEBUCILISEA KNJARNICA

Ljubljana

Izbija vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 4 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za tuzemstvo 420 D

Upravištvu: Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvu: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Ob obletnici rojstva Češko-slovaške

V sredo 28. t. m. poteče sedem let, odkar so Čehoslovaki proglasili svojo neodvisnost in ustanovili svojo republiko.

Ob zibelki mlade češkoslovaške države je stalo mnogo pesimistov, ki so bili prepričani, da je zlasti zemljepisni položaj češkoslovaških zemelj tak, da nosi nova državna tvorba že od svojega rojstva v sebi klice skorajšnje dezorganizacije in razpada. Toda oni, ki so to državo ustanovili, ki so jo z največjimi žrtvami zgradili v viharjih svetovne vojne, so krepko verovali v njeno bodočnost in ta vera je bila tako silna in močnejša, da ni samo prestavljala gore, marveč je iz neobogatenega organizma, ki so mu zlasti sovražniki prekravali zgodbno smrt, ustvarila jako zdravo, ki jo danes uvažuje in cenijo vsi svet.

Zemljepisni položaj češkoslovaške republike je res vse precej, kakor idealen, a tudi etnografski njen sestav ni tak, da bi nudil vse pogoje za uspešen razvoj, toda volja njenih tvorcev je bila tako silna, da je premagala vse težave ter iz češkoslovaških zemelj formirala državo, ki danes lahko tekmuje z najboljšimi urejenimi in najnaprednejšimi državami na svetu.

Češkoslovaška republika je plod dela, truda in žrtve njenih tvorcev dr. Masaryka, dr. Beneša in njih številnih pomočnikov. Toda ne mogla bi se konsolidirati in uspešno razvijati, ako bi se celokupni češkoslovaški narod ne postavil v službo državne ideje. In ta narod se je od vsega začetka zavedal, da služi najuspešnejše domovini, ako ji posveti delo svojih rok in svojega uma. Ko se družod politizirali ter v medsebojnih preprih cepili in slabili svoje moči, so na Češkoslovaškem — delali. Takoj po prevratu so se združile vse velike češkoslovaške politične stranke v strnjeno močno falango in se postavile v izključno službo državne misli, zastopavljajoč tej ideji vse svoje strankarske koristi in interese. In ta državotvorna falanga obstoja še danes, da si so se razmere od prevrata sem bistveno spremenile in ne krozi obstoj češkoslovaške republike nobena nevarnost več. Posledice te patriotske politike češkoslovaških strank, ki visoko dvigajo državne interese nad strankarskimi, so vidne povsodi, na gospodarskem, kulturnem, političnem, a tudi na mednarodnem področju. Med vsemi državami, ki so nastale na razvalinah stare Avstro-Ogrske, se je Češkoslovaška prva na znotraj konsolidirala. Prva je postavila svoje finance na solidno, trdno podlago in s tem uredila svojo valuto. Urejene valutarne razmere so blagodejno učinkovale na razvoj gospodarskega življenja. Bolj kakor pod Avstrijo sta vzcveteli trgovina in obrt. Industrija, ki jo je vojna malodane udušila, se je znova okrepila in njeni izdelki ne samo da zadostujejo domačim potrebam, marveč se izvažajo celo na svetovni trg, kjer imajo najboljši sloves. V ozki zvezi z razvojem in procvatom trgovine, obrti in industrije je splošno blagostanje, ki je zavladalo v vseh pokrajinah češkoslovaške republike. Naravna posledica tega vsestranskega gospodarskega napredka je, da je jela povsodi poljemati prvotna neizpolnjenost z novimi razmerami in z novim stanjem stvari celo v krogih, ki so po svoji naravi in politični orientaciji načelno nasprotniki češkoslovaške države.

Urejene, konsolidirane notranje razmere so Češkoslovaški zagotovile tudi ugledno politično pozicijo v mednarodnem koncertu. V zgodovini poznamo le malo slučajev, da bi po svojem prebivalstvu in po svojem ozemlju tako majhna država igrala v družbi velikih držav tako važno in često celo vodilno vlogo, kakor jo igra danes Češkoslovaška republika.

V tem oziru pripada seve glavna zasluga ministru zunanjih del dr. Edvardu Benešu, možu izrednih sposobnosti, ki je z diplomatsko svojo spretnostjo priboril svoji domovini vlogu, ki jo jo zasmejevali, se danes imenuje češko ime povsod pri vseh narodih, tudi pri Nemcih samih z največjim uvaževanjem in spoštovanjem.

Ker je Rusija prenehala biti faktor v slovenskem življenju, je to njeno vlogo

Načelna debata o invalidskem zakonu

Kongres Davidovičeve demokratske stranke. — Mirna seja narodne skupščine. — Interpelacija samostojno-demokratskih poslancev.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Danes dopoldne se je sestal glavni odbor Davidovičeve demokratske stranke, da razpravlja o pripravah in dnevnem redu kongresa strankinega, ki se vrši 29. t. m. v Beogradu.

Danes dopoldne ni bilo nikakih važnejših političnih dogodkov, razen glade seje narodne skupščine, ki je bila zelo slabo obiskana. Seja je bila ob 10.15 otvorjena. Po sprejemu zapisnika je samostojno-demokratski poslanec dr. Glša Tadić predložil na ministra za šume in rudnike dr. Nikića obširno interpelacijo glede preganjanja državi in ustavi zvestega uradništva iz dr. Nikićevega resora. Interpelacija navaja, da je bilo 17 uradnikov tega ministrstva brez poverja upokojenih ali pa prestavljenih. Minister zlasti premeša uradništvo pravoslavne vere. Interpelacija ugotavlja, da se sedaj proti nacionalnemu uradništvu uporabljajo sredstva najhujšega terorizma, kakor so se uporabljali za časa črne reakcije barona Raucha in Cuvaja.

Narodna skupščina je nato prešla k načelni razpravi o invalidskem zakonu. Besedo je dobil posl. Fran Kromžar (Jugoslov. klub), ki je v poldrugournem govoru načelno govoril o invalidskem programu ter več ali manj stvarno kritiziral vladni načrt, izjavljajoč, da se z invalidskim zakonom nikakor pravilno ne izboljša položaja naših vojnih invalidov in sirot. Za Kromžarjem je dobil besedo dr. Bazala (zajedničar).

Poslanca dr. Žerjav in dr. Pivko sta vložila na razne ministre več vprašanj glede zadev Slovenije, tako na finančnega ministra glede zavlačevanja izplačila draginskih doklad upokojenim orožnikom, na prosvetnega ministra radi vračunavanja službenih let onim učiteljem, ki so končali preporandijo v letih 1912, do 1913, toda niso bili radi vojne nameščen, dalje vprašanje na trgovskega ministra radi državne podpore trgovskim in obrtno nadaljevalnim šolam v Ljubljanski in mariborski oblasti, končno na prosvetnega ministra radi ureditve vprašanja stanarine učiteljem, ki stanujejo v šolah, katere so občinska last.

Katastrofalen padec francoskega franka

Razvrednotitev franka za 4 %. — Stališče francoskega finančnega ministra.

— Praga, 26. oktobra. Na mednarodnih deviznih trziščih je danes ves čas vladala velika panika radi rapidnega in katastrofalnega padca francoskega franka. Deviza Pariz je bila z velikimi težavami na borzah sprejeta. Velika je bila ponudba, toda povpraševanje po franku minimalno. Že ob začetku otvoritve borz je deviza Pariz bila za 2% nižja kakor preteklo soboto in opoldne celo za 4%. V francoskih finančnih krogih vlada popolna nejasnost o bodoših akcijah finančnega ministra Caillauxa, katerega položaj je zelo omajen. Nekateri finančniki primerjajo krizo francoskega franka oni, ki jo je doživela avstrijska krona leta 1922 poleg v nemški marka leta 1923. Tudi poleg, v Londonu je večeraj opoldne nazadovol frank na 121.50, to je najnižji tečaj franka v Londonu od marca 1. 1924, v New Yorku je padel tečaj pod 4.6 za dolar. V finančnih krogih prevladuje prepričanje, da vporabijo ameriški finančniki vsa sredstva, da vržejo frank in s tem izvedejo priškus za ureditev francoskih dolgov Ameriki. Amerikanci na drugi strani opozarjajo na stabilnost belgijskega franka in italijanske lire, kateri valuti Ameriki podpira, ker ste obe državi uredile po ameriških zahtevah svoje plačilne obveznosti napram Ameriki. Francoski frank je celo padel pod tečaj lire, dočim belgijski frank že za 15% višje notira od francoskega.

— Pariz, 26. oktobra. (Izv.) Danes dopoldne je tri ure trajal ministrski svet, ki je poleg zunanjepolitičnega položaja v bistvu razpravljalo o finančni krizi Francije. Finančni minister je uvedel preiskavo proti borznim senzacijam radi deviznih spekulacij. Justični minister je sporel ministrskemu svetu, da je odredil sodno preiskavo proti nepoznanim zločincem, da ugotovi, od katere strani izvira akcija proti francoskemu franku.

— Dunaj, 27. oktobra. (Izv.) V smislu sklepa francoskega ministrskega sveta je bila večeraj dopoldne na inozemskih borzah izvršena intervencija na korist francoskega franka s pomočjo bančne trdnice Lazar Freres. Intervencija je imala uspeh in zvečer se je frank dvignil za 8%. Na ta način so se izenačile dopoldanske izgube z večernim dvigom franka.

Društvo narodov posreduje v grško-bolgarskem sporu

Grki še vedno izzivajo. — Odgovor našega zunanjega ministra v narodni skupščini. — Sklepi sveta Društva narodov.

— Sofija, 26. oktobra. (Izv.) Zunanji minister Kalfov je zastopnikom tiska kratko očrtal grško-bolgarski spor. Med drugim je z odločnostjo poudarjal: Neznatno, od grške vlade namenoma izzvan obmejni incident grozi dvema državama s krvopreletjem, to članicama Društva narodov, ki ste se svedčano obvezali ne voditi vojne. Zvesta prevzetim dolžnostim je Bolgarska od začetka spora zahtevala preiskavo. — Mesto dostojnega in diplomatskega odgovora je Grška izdala ukaz za prodiranje svojih čet v bolgarsko ozemlje. Kljub svoji sveti pravici do samoodbrane in obrambe nacionalne zemlje je bolgarska vlada izdala obmejnemu stražarju ukaz, da se brez boja umaknejo ter je takoj zaprosila intervencijo Društva narodov. Veseli smo, da je Društvo narodov tako hitro in odločno poseglo v ta spor, mi zaupamo Društvu narodov, toda moramo z obžalovanjem ugotoviti, da grške čete, ne da bi se umaknile, še v tem trenutku nadaljujejo z artiljerijskim obstreljevanjem odprti mest. Tudi danes v nedeljo je ugotovljeno 10 žrtev med civilnim prebivalstvom. Kljub vsem provokacijam ostanemo pri svojem prvotnem sklepu ter pričakujemo z zaupanjem pravilno, toda strogo sodbo Društva narodov.

— Pariz, 26. oktobra. (Izv.) Seja sveta

Društva narodov, ki se je pričela ob 18. večeraj, se udeležujejo: zunanji minister Chamberlain, Briand in Hymans ter zastopnik Italije Scialoja. Chamberlain je prišel v Pariz v spremstvu svojega privatnega tajnika. Solbyja, voditelja srednjeevropskega oddelka v Foreign Office Lampsona in voditelja oddelka za Društvo narodov Cadogana. Chamberlain uporabi svoje bivanje v Parizu tudi za to, da razmotriva z Briandom odgovor zavezniškim na zadnjo nemško noto glede razorožitve in izpraznitve kolinskega ozemlja.

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Grško-bolgarski spor zavzema čim dalje večje dimenzije. Po mnenju beogradskih diplomatskih krogov obstoja nevarnost, da zavzame ta spor svetovni značaj. Naša država je ostala do danes zelo rezervirana in je bila strogo neviralna, kar je vzbudilo v inozemstvu splošne simpatije in odobravanje. Računajo, da bo kraljevina SHS v nadaljnjem razvoju bolgarsko - grškega spora prevzela važno nalogo pomirjenja. V parlamentarnih krogih vlada napeto zanimanje za odgovor zunanjega ministra dr. Momčila Ninčiča, ki ga pada jutri na seji narodne skupščine z ozirom na interpelacijo posl. dr. Orge Angeličeviča v zadevi pošiljanja grških čet na bolgarsko ozemlje. Odgovor smatrajo kot oficijel-

ske, s čimer bo do polovice ustvarjen stari slovenski ideal.

Ob osmi obletnici svojega rojstva torej lahko zre bratska Češkoslovaška s ponosom in zadovoljstvom na svoj na znotraj utrjen, na zunaj uvaževan položaj, ki ji zagotavlja njen vsestranski uspešni razvoj.

Uverjeni smo, da bo parlament, ki izide iz novih volitev, državi in njenim interesom to, kar je bilo staro »narodno shromaždenje«

ni nastop kraljevine SHS v tem vprašanju. Splošno je pričakovati, da bo dr. Ninčič v svojem odgovoru s posebnim povdorkom podčrtal nevtralnost stališče naše kraljevine. Mogoče pa je tudi, da bo odgovor zunanjega ministra odpadel z ozirom na sklepe sveta Društva narodov.

Danes jutraj so iz Pariza prispela zelo obširna poročila o večerajšnji seji Društva narodov pod predsedstvom Briandom. Seja je bila skilcana za 17. uro, toda pričela je eno uro pozneje, ker se je zakasnil Chamberlain, ki je prišel v Pariz šele po 17. in ker je Briand začel krvaveti iz nosa.

Briand kot predsednik sveta je otvoril sejo ter napreje prečital brzojavno noto bolgarske vlade na svet Društva narodov, ki naproša druzveno intervencijo. Briand je v svojem govoru tudi omenil, da sta zastopnika Bolgarske in Grške izjavila, da se njuni vladi pokoravate sklepom Društva narodov in da umaknete čete za svoje meje.

Bolgarski zastopnik poslanik Morfov je nato v daljšem govoru očrtal razvoj grško-bolgarskega konflikta ter omenil, da Bolgarska ne more svojih čet nikamor umakniti, ker niso prekoračile bolgarske meje. Tu ga je prekinil Briand s kategoričnim vprašanjem: »Ali ste obe stranki ustavili neprijateljstvo? Ali so čete umaknjene? Ali še traja neprijateljstvo?« Poslanik Morfov je nato v imenu svoje vlade izjavil:

Bolgari niso zasedli niti peti grške zemlje. Vedno je Bolgarska pripravljena spoštovati sklepe Društva narodov, toda ne more sprejeti ukaza, da bi se bolgarske čete kamorkoli umaknile, ker niso prekoračile bolgarske meje in se nahajajo na lastnem suverenem ozemlju.

Nato je grški poslanik Karaftanov v imenu Grške izjavil: »Grške čete ne zapuste bolgarskega ozemlja: dokler Bolgari ne umaknejo svojih čet z grškega ozemlja.« Radi tega nasprotujočih si izjav je nato bila odredjena taina seja, ki je trajala do 20. in se je nato spremenila zopet v javno.

Po daljšem razmotrivanju in posvetoivanju je svet Društva narodov ob 22. sprejel od Chamberlaina sestavljeno in predlagano resolucijo, ki se glasi:

1. Obe nasprotujoči si stranki se pozivajo, da v roku 24 ur naznanite, da ste obe vladi izdali ukaz za umaknitev čet za mejo.
2. V roku 60 ur imate obe vladi sporoditi, da so se čete dejansko in stvarno umaknile.

3. Francoski, italijanski in britanski očrti ima o na licu mesta ugotoviti in se prepričati, da so sklepi Društva narodov izvedeni.

Seja se danes ob 11. dopoldne nadaljuje. — Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Po večer iz bolgarsko-grške meje je trajala večeraj ves dan močna kanonada. Naše obmejne straže so opazovale napredovanje Grkov v smeri na Maleške planine.

Burna seja radikalnega kluba

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Večerajnja seja narodne skupščine je nadaljevala načelno debato o invalidskem zakonu. — Splošno pa je bilo veliko zanimanje za sejo radikalnega kluba, ki je bila mestoma zelo burna in viharna. Radikalni klub je najpreje razpravljalo o sporu med bivšim prometnim ministrom Androm Stanićem in sedanjim Antom Radojevićem. Večina članov radikalnega kluba odobrava dosledno in odločno prometno politiko ministra Ante Radojevića, ki je začel z vsjo brezobzirnostjo odpravljati razne zlorabe v svojem resoru. Napravil je končno red v marsikaterem oziru. Stroga preiskava je sedaj n. pr. odkrila manipulacije oz. poslovanje klerikalnih ministrov za časa Davidovičeve vlade.

Nekateri radikalni krogi se zelo intenzivirajo tudi za drugo zadevo, ki se tiče koncesije za reklamo po kolodvorih in vlakih v Sloveniji. Za to koncesijo se je intenzivirala neka slovenska družba, toda stvar je prišla na dosegljivo se ne pojasnjen način popolnoma v druge roke.

Današnja seja prične večitko raspravo o prosvetni politiki vlade RR. Narodni-radikalni poslanci na čelu jim posl. Cirko-vič so ogorčeni in nezadovoljni, ker je dr. žavni podtajnik v prosvetnem ministru prof. Pasarić pričel brez vsakega razloga zapirati arhivske šole v Južni Srbiji. Debatu o tem vprašanju bo nepričakovano samlmiva, ker bodo radikalni ministri iz Južne Srbije zagotili, da izstopijo iz narodno-radikalnega kluba, če se ne sboljša dosedanja prosvetna politika.

PRIOHD PRESTOLONASLEDNIKA V BEOGRAD

— Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Iz Hrvatskega Primorja iz Sela se je danes ob 10. dopoldne v dvornem salonskem vozu povrnil v Beograd prestolonaslednik Peter. Na kolodvoru so prestolonaslednika sprejeli prometni minister Anta Radojević, adjutant general Hadžić in načelnik beogradske občine

Žrebanje sokolske loterije za Tabor - 15. decembra

Pred razpustom nemškega državnega zbora

— Berlin, 27. oktobra. (Izv.) Kakor smo že večeraj javili, so bili trije nemški nacionalni ministri odpoklicani z vlade dr. Luthra na zahtevo vodstva nemške nacionalne stranke, ki po veliki večini odklanja locarnske sporazumne pogodbe. To odklonilno stališče je izzvalo v ostalih nemških strankah nezadovoljstvo in ogorčenje. Nemški nacionalci predvsem odklanjajo arbitražni pogodbi s Češkoslovaško in Poljsko.

Državni kancelar dr. Luther je večeraj pozval načelnike parlamentarnih skupin na daljšo konferenco. Zastopniki demokratske in socialnodemokratske stranke so načelno in odločno izjavili:

da nikakor ne mislijo na to, da bi se nemški nacionalci na kak način razbremenili glede odgovornosti za locarnske pogodbe. Če nemški nacionalci locarnski sporazum odklonijo, tedaj ne preostaja ničesar drugega, kakor razpust državnega zbora in razpis novih volitev, da se narod sam odloči o sporazumu.

NAJVEČJI DOSEDANJI CIKLON

— London, 25. oktobra. Po brzjavki iz Karahi v Indiji je poginilo več nego tisoč oseb v strašnem ciklonu, ki je divjal nad pokrajino pri perzijskem zalivu. Potopilo se je nad 40 ribiških brodov pri otoku Bahrein. Brzojavka trdi, da je to najstrašnejši ciklon, kar je bilo doslej nad perzijskim zalivom.

Borzna poročila

Ljubljanska borza

LESNI TRG.

Hrastovi plohi od 2.50 m naprej od 20 cm šir. napr. 70, 80, 90, 110, 130 mm I, II, frc. Postojna trs. 3 vag. denar 900, blago 920, zaključki 900; jesenovski plohi neobrobljeni, suhi, 60—120 mm od 2—5 m frc. vag. Post. trs. blago 1400; bukova drva suha 1 m d. frc. n. p. 1 vag., denar 20, blago 20, zaključki 20.

ZITO: kornuza stara frc. bačka postaja blago 177.50; kornuza umetno sušena Postojna blago 209; kornuza okrogla nova suha, mletve sposobna, frc. Sombor: kralj. gar. Lj. 1 vag. denar 130, blago 130, zaključki 130; krompir beli frc. vag. Bol. tinci blago 76.50; otrobi debeli mešani 1/6 s kornuznimi frc. slaj, post. blago 160; pšenica domača frc. Lj. denar 260; kornuza nova 100% kasa pri sklepu frc. slaj, p. blago 122.50; kornuza nova v storžih frc. slaj, p. blago 75; oves slaj. frc. nakl. post. denar 170; fižol mandalor b/n frc. Postojna trs. denar 340; fižol prepelčar frc. Lj. denar 310; fižol ribičar frc. Lj. denar 300; kostanj divji letošnji f. n. p. denar 55.

2% drž. renta za vojno škodo denar 334; 7% invest. pos. iz 1. 1921 denar 80, blago 80, zaključki 80; Celjska posojilnica d. d. denar 200, blago 205; Ljub. kred. bka denar 230; Merkantilna bka denar 101, blago 102, zaključki 101; Kreditni zavod denar 175, blago 185; Strojne tovarne in litarne denar 120, blago 123; Združene papirnice denar 120, blago 123; Stavbena družba d. d. Ljubljana denar 100, blago 110; Šešir d. d. denar 142; 4% kom. zad. dež. bke denar 20, blago 23; 4% kom. l. kr. dež. bke denar 20, blago 23.

Zagrebska borza

Devize: Curih 10.86—10.94, Praga 168.80 —168.80, Pariz 235.70—239.70, Newyork 56.196—56.796, London 273.48—275.48, Milan 224.12—226.52, Berlin 134.13—135.23, Dma naj 792.30—802.30.

Valute: dolar 55.55—56.15. EFEKTI: 7 odst. invest. posoj. 1921 80, 2 in pol odst. drž. rente sa ratnu štetu 328—327 326—327, Ljubljanska kreditna 225, Centr. banka 11, Hrv. eskomptna banka 127—128, Kreditna banka, Zagreb 132—134, Hipote. karna banka 72 in pol do 78, Jugobanka 108—110, Prastrediona 958—961, Slavenska banka 46—50, Eksploatacija 54—56, Drava d. d. Osiak 250, Sečerača, Osiak 495, Nibag 40, Gutman 370—390, Slavenska 145—146, Slavonija 40—51, Trboveljska 360, Unioa paromlin 415, Vevče 120.

Inozemske borze

Curih, 27. oktobra. Borza: Beograd 9.20, Pariz 22, London 25.175, Newyork 519.10, Milan 20.65, Praga 15.40, Dunaj 73.15. — Trst, 27. oktobra. Predborza: Beograd 44.45—44.55, Pariz 106.75—107.25, London 121.75—121.90, Newyork 25.10—25.175, Curih 485—488, Praga 74.25—75.75, Dma: 485—488.

Dr. Henrik Steeka, član upravnega sodišča:

O kritju plač za organiste in cerkovnike na Kranjskem z občinskimi dokladi

II.

Drugačen pa je položaj, če nastane spor o tem, ali naj župna občina sploh prispeva oziroma v koliki meri naj prispeva h kritju osebnih stroškov za katoliške bogoslovce, ne namene, to je kadar ni sporazuma med občinskimi odbori kot zastopnikom župne občine, župnim predstojništvom in upraviteljstvom cerkvene imovine glede vprašanja potrebe dotičnih osebnih stroškov, ali glede višine na župno občino odpadajo. Če gre za potrebo splošnih stroškov, namreč glede kritja stroškov iz lastne cerkvene imovine v okviru § 40. odst. 2. zakona o ureditvi zunanjih pravnih odnosov katoliške cerkve. Cerkevno predstojništvo oziroma upraviteljstvo cerkvene imovine sta povsem druga subjekta nego župna občina. Ker ni izšel izvršilni zakon k odredbam §§ 41. in 42. tega zakona in ker se ni izdal vsaj začasna ministrska uredba k temu dvema paragrafoma na podlagi pooblastila § 52. marveč se preje omenjena uredba od 31. decembra 1877 našla le na § 37. tega zakona, velja za sestavo upraviteljstva cerkvene imovine še vedno status quo ante in v obče ne zastopa župne občine morda zastopnik krajevne občine, temveč na drug način izvoljeni cerkveni ključarji, tako da sestoji upraviteljstvo iz cerkvenega predstojnika, cerkvenih ključarjev in eventualno še iz cerkvenega patrona. Če torej ne pride do sporazuma, potem je nastal spor med cerkvenim predstojništvom, upraviteljstvom cerkvene imovine in zastopniki cerkvene občine, vsled česar mora na zahtevo župnega predstojništva o tem sporu odločiti občinsko upravno oblastvo I. stopnje, to je v obče sreski poglavar, a v Ljubljani mestni magistrat. Zoper to odločbo imajo vsi prizadeti subjekti, to je cerkveno predstojništvo, upraviteljstvo cerkvene imovine in občina pravico pritožbe na višje upravno oblastvo, to je na velikega župana. Ko postane odločba občega upravnega oblastva pravomočna, sklepa o porazdelitvi na župno občino odpadajočih stroškov občinski odbor na način, kakor za primer doseženega sporazuma, a pritožbe zoper sklep občinskega odbora ni več možno izpodbijati zaradi vprašanja potrebe dotičnih osebnih

izdatkov in zaradi celotnega na župno občino odpadajočega zneska, marveč le še zaradi naklad porazdelitve zneska na poedine župljane in forenze in zaradi formalnih nedostatkov.

Za primer, da je več krajevnih občin v celoti ali deloma vfaranih v enem župnem ozemlju, pa je treba sporazuma med pristojnim cerkvenim oblastvom (t. j. župnim predstojništvom in v kolikor se mora pritegniti cerkvena imovina tudi upraviteljstvom cerkvene imovine in vsemi poednimi občinskimi odbori. Sporazum bi se moral nanašati na potrebo osebnih izdatkov, na višino teh izdatkov, na višino deleža odpadajočega na župljane in forenze in na porazdelitev tega deleža na poedine občine. Glede kritja stroškov, ki bi odpadli na poedine občine, bi moral vsak občinski odbor sam sklepati.

Ako bi ne bilo sporazuma, mora na predlog cerkvenega oblastva odločiti občinsko upravno oblastvo I. stopnje, zoper kojega je možna pritožba na višjo upravno stopnjo. Na osnovi pravomočne odločbe občega upravnega oblastva sklepa na to vsak občinski odbor prizadetih krajevnih občin o porazdelitvi na dotično občino odpadajočega deleža na poedine davčne obvezance, župljane in forenze.

O pritožbah zoper sklepe poednih občinskih odborov bodisi v primeru sporazuma, bodisi v primeru odločbe občega upravnega oblastva, velja isto, kar velja, če je ves župni okoliš na ozemlju ene krajevne občine.

Krajevna občina pa obseza večini tudi več župnih občin v celoti ali deloma. Tu nastopa občinski odbor kot zastopnik vseh teh župnih občin, vendar pa zaradi nedostajanja takih zakonitih predpisov ne more občinski odbor osebnih stroškov vseh župnih okolišev v krajevni občini skupaj naložiti vsem župljanom v vsej krajevni občini. Z ozirom na različno obremenitev poednih župnih okolišev z direktnimi davčnimi davki, dalje z ozirom na različne osebnostne potrebe poednih župnih okolišev, bi pomenjala taka zložitve vseh v krajevni občini se nahajajočih župnih okolišev v eno konkurenčno enoto pritegnitev župljanov k stroškom tuje župne občine.

podkne ob pol 10. je bila manifestacijska povorka društev iz »Kola« v stolno cerkev. V sprejemu je bilo 2000 pevci in pevke. Okoli 11. se je povorka ustavila pred gledališčem, kjer je zbrane pevce in pevke pozdravil gosp. Falter, predsednik Saveza hrvatskih pevskih društev. Pozdravil je tudi razne zastopnike in delegate, nato pa je 800 pevcev pod vodstvom gospoda Matza zapelo »Planula zora«. Ob pol 12. se je v gledališču pričela tekma pevskih društev. Odlikovali so se zlasti nekateri mešani zbori iz province. Tekmovanje je trajalo ves dan. Odobravanje so žela zlasti »Zora« (Karlovac), Trebevič (Sarajevo), »Nevena« (Subotica), »Glasbeno društvo intelektualca« (Zagreb), »Vila« (Varaždin), »Davor« (Brod) in »Danica« (Sisak). Popoldne so nastopili tudi moški zbori. Zvečer je bil v zboru velik koncert, na katerem je bilo 1500 pevcev pod vodstvom Matza, Zorka Prelovca (Ljubljana) in Fallerja.

— Kongres pevskih društev. V Sarajevu se je pričel v nedeljo dopoldne kongres Zveze pevskih društev Jugoslavije, ki je bila ustanovljena povodom svečanega prenosu Mokranjevičevih zemskih ostankov iz Skoplja v Beograd. Kongresa se ne udeležujejo hrvatska pevska društva, ki nameravajo sklicati te dni svoj kongres v Zagrebu. Hrvati torej niti na kulturnem polju ne morejo zatajiti svojega separatizma.

— Srednje šole v Srbiji, Črni gori in Vojvodini. Oddelek za srednješolsko izobrazbo v prosvetnem ministristvu je zbral statistične podatke o stanju srednjih šol v Srbiji, Črni gori in Vojvodini. Vseh srednjih šol je v omenjenih pokrajinah 90. Letos se je vpisalo 26.640 dijakov, lani pa 30.608. Razlika v številu srednješolcev je posledica razveseljevalnega pojava, da se je začela mladina tudi v južnih krajih naše države bolj zanimati za strokovne šole.

— Svetovnoznani pianist Aleksander Borovski priredi v torek, dne 3. novembra zopet v uniskli dvorani svoj klavirski koncert z najzanimivejšim sporedom. Vstopnice za ta koncert so že v razprodaji v Matični knjižarni O koncertu in sporedu priobčimo več jutri. 1847n

Kako se misli Danska razorožiti

Med vladnimi strankami na Danskem je prišlo do nekakega sporazuma v razorožitvenem vprašanju. Predložjen je parlamentu načrt, ki določa tole: Vse trdnjave se odpravijo. Delavnice za armado in ladjedelnice za vojno mornarico se izpremenijo v navadne državne obrate, ki bodo delali ne samo za stražni zbor, ki se ustanovi, in za bodočo državno mornarico, marveč tudi za druge državne potrebe. Stalna armada se spremeni v stražni zbor, mornarica v takozvano državno mornarico. Stražni zbor stoji pod centralnim vodstvom in obsega en centralni zbor in dva okrajna zbora. Stacionarna eden vzhodni, drugi zapadni Velikega Belta. Vzhodni zbor obstoji iz dveh oddelkov in letalske skupine, zapadni iz treh oddelkov. Vsak oddelke se razporedi v deset infanterijskih enot in v artiljerijo. Splošna brambona dolžnost se odpravi. Novčenje za stražni zbor bo slonelo na dobrovoljskem sistemu, in sicer se bo vzelo na leto okoli 1600 novincev. Čas za izvežbanje bo trajal štiri mesece, h čemur prideta še dva ponavljajna tečaja po 12 dni. Državna mornarica bo imela 6 stražnih in inšpekcijskih vozil, skupno 8.000 ton in 24 malih enot, skupno 3600 ton, z 1 minonoscem, 2 depotnima brodoma in 12 vodnimi letali. Vsa društva, ki zasledujejo vojaško vežbanje, se odpravijo. Obstojala bodo nadalje lahka strelska društva, ki bodo dajala svojim članom orožje samo za strelske vaj. Vojno ministristvo se odpravi. Stražni zbor in državna mornarica bosta stala direktno pod ministrskim predstojnikom. Izdatki za stražni zbor se cenijo na 7.272.000 K, za državno mornarico na 10.354.000, torej skupno na 17.626.000. Efektivnega stanja v straži in mornarici po 30.000 mož. Danski socialnodemokratski ministrski predsednik Stauning je rekel novinarjem, da glede na razoroževanje namerava izposlovati pri zvešilih priznanje večne nevtralnosti Danske, kakor se je to zgodilo že za Švico. To je šele načrt, ki pride v razpravo in se lahko izpremeni, sprejme ali pa tudi zavrne. Ako ga sprejme parlament, bo imelo ljudstvo tekom treh mesecev priliko izreči se z direktnim glasovanjem za sprejetje ali odklonitev zakonske predloge.

Politične vesti

— Italijanska slavnost v Brnu. V prisotnosti češkoslovaških dostojanstvenikov in zastopnikov Italije je bil v nedeljo 25. t. m. na svečan način odkrit na Spielbergu pri Brnu krasen spomenik italijanskim mučnikom. Ki so bili kot politični zločinci obsojeni na večletno, celo 20letno ječo in so kazni prestali v kazenmatah na Spielbergu. Italijanski mučniki so bili po večini člani tajnih organizacij, ki so zlasti živahno delovale v letih 1830 do 1848 proti Avstriji. Slovesnost se je med drugimi udeležil tudi zunanji minister dr. Beneš, ki je govoril češki in italijanski. V svojem govoru je med drugim omenil, da je bil češkoslovaški narod v borbi za svobodo bolj oslabljen kakor italijanski. Dr. Beneš je nato kratko očrtal delovanje italijanskih karbonarjev, ki so bili zaprti na Spielbergu. Po sto letih so se uresničile njih ideje in sedaj po svetovni vojni je sklenjena tesna italijansko-češkoslovaška zveza. Med italijanskimi udeležniki je zastopal glavni odbor društva Dante Alighieri Rimljan Enrico Scodnig, potomec nekega Tolminca, ki je pred približno 80 leti zapustil Tolmin ter dosegel v Rimu kot vojak visoka dostojanstva.

— Za priključitev Avstrije k Nemčiji se je izrekel tudi občinski svet v Solnogradu. Pravi, da smatra mestna občina za neobhodno potrebno, da deluje zvezna vlada v smislu člena 88. saintgermanske pogodbe pri Društvu narodov na to, da izreče svet Društva narodov v svoji prihodnji seji svoje priporočilo za združitve Avstrije z Nemčijo. Sklicevati se treba na pravico samoodločbe, ki jo je proklamiral Wilson, dalje na to, da se je Društvo narodov v svojih načelih izreklo za pravico in njegova naloga je, da omogoči nemško-avstrijskemu ljudstvu uveljavljanje njegovih življenjskih interesov.

— Spor med radikalnimi poslanci. Kakor poročajo beografski listi, bo skupina nezadovoljnih v radikalnem klubu sprožila na eni prvih sej kluba vprašanje zaupnice predsedniku Ljubi Živkoviću. To skupino nezadovoljnih vodi poslanec Vlado Kocić ter nekoliko vplivnejši radikali, ki stoji zelo blizu Pašića. Kakor znano, je poslanec Kocić protestiral v klubovi seji, da se volijo kot člani finančnega odbora bančniki, kar je bilo zunanji povod nastalemu sporu med radikalnimi poslanci. Kakor poroča »Politika«, sta listo radikalnih kandidatov sestavila predsednik kluba Lj. Živković ter predsednik skupščine M. Tričković, kar je tudi izrazilo nezadovoljstvo med radikalnimi poslanci, ki niso kandidirali in ki so zahtevali, naj kandidate določi klub sam, ne pa predsednik skupščine. O sporu v radikalnem klubu poroča obširneje celo radikalno »Vreme«, ki piše med drugim, da je skupina radikalnih poslancev zahtevala, da ne sme kandidirati v finančni odbor noben poslanec iz okrožij, ki že imajo svoje poslance v vladi kot ministre ali državne podtajnike, a ravno tako tudi ne bankokrati, ki so člani bančnih upravnih odborov. Kakor pravi »Vreme«, so ti poslanci utemeljevali svojo zahtevo s tem, da bodo ljudje, ki niso zainteresirani pri bančnih poslih, bolje ščitili ljudske interese.

Julijska krajina

— J. Collarich pred poroto. Včeraj je Collarichev branitelj dr. Matosel-Larvani motiviral svoj predlog za preložitve procesa pred drugo sodišče, izvajajoč, da ako bi ostalo pri porotnikih le količaja slabega razpoloženja proti njemu, se umakne s svojega mesta in prepusti vse breme borbe svojemu kolegi odv. dr. Cerlenizzi. Govoril je po predložitvi svojega predloga z novinarji in porotniki, pa nihče mu ni izrekel nobene dobre besede k predlogu. Branitelj seveda niti izdaleka ne misli, da bi morda hotel žaliti porotnike, meščanstvo in novine. On ima kot branitelj svoje dolžnosti, katere mora izvrševati. Pri družbi se mu je v izjavljanju branitelj dr. Cerlenizza, naglašajoč angleški zakon, ki prepoveduje novinarjem, delati sodbe, predno se razprava zaključi. Odvnetnik dr. Stefan se izreka solidarnosti s predgovornikom. Nato izreče predsednik razprave in državni pravdnik svoje priznanje in spoštovanje do braniteljev. Nato se prečitajo vprašanja na porotnike. Potem je pričel govoriti državni prednik Tasso. Dejstva

deli v dva dela. Najprej se dotakne dogodkov od 8. julija 1923 do 14. januarja 1924. Tačas so bili štirje umoril, nekaj poskušanih umorov in polno ropov. Za tatvino pri dr. Licansiju sta odgovorna Collarich in Neffat, ki obdolžujeta kot sokrivca Rossija in Bilusa. Roparskega napada na Josipino De Monte so krivi Collarich, Bisin, Czerni in Smolars. Zamislil je napad Bisin. Napada na starega De Monte sta kriva Czerni in Smolars. V tistem deliktu zadene krivda tudi Battistiga in Nordija. Razprava se nadaljuje.

Sport

Članom SLD.

Sredi lovske sezone prostimo ponovno svoje člane, naj plačajo zaostalo članarino v znesku 50 Din (zapriseženi lovski čuvaji le polovico). Članarino za leto dolguje 700 članov. Je to velika brezbriznost, da ne rabimo hujšega izraza. Izgovor — ne vem ali sem plačal ali nisem plačal — ne drži, Kdor je plačal, je dobil izkaznico, kdor je nima — ta ni plačal, Kdor ima čas in denar, da se briga za lovsko karto in orožni list, mora tudi imeti tudi brigo za društvo. Razumeli bi zamudo pri plačevanju članarine, če bi šlo za revnejše člane, toda med zamudniki prednjačijo veleposelniki, odvetoiki, veletrgovci, bančni ravnatelji itd., skratka člani, ki bi lahko izpolnili svoje obveznosti napram društvu. Saj se članarina ne plača zastoj, saj vsak član dobi za to brezplačno »Lovca«, ki stoji po vsebini, obliki brezdomno na vrhuncu naših strokovnih glasil. Odbor se trudi in peha, da bi lovstvo dvignil, zato pač sme pričakovati, da ga člani vsaj z rednim plačevanjem članarine podpora. Na skupnih lovih naj vodja lova od vsakega člana zahteva izkaznico! To ni nadlegovanje, temveč le samoobramba rednih članov proti prijavkam, ki uživajo sadove našega truda, dolžnosti pa ne izpolnjujejo. Med lovci mora vladati red in disciplina. Kdor se tega ne zaveda, ta ne spada med nas. Paragraf 10 društvenih pravil slove: Članarina mora biti plačana I. četrtletje, sicer se lahko sodno izterja.

Pozivamo še enkrat, toda zadnjikrat, da poravnajo zaostalo članarino najkasneje do 15. novembra t. l. Kdor ne plača, bo tožen, Za odbor SLD

dr. Lovrenčič.

— V Pragi se je v sredo vršila tekma med češkim izbirnim teamom proti Jugoslaviji in saveznim teamom, ki je končala 2:2. Tekma ni nudila posebnega, Pri prvem teamu so se izkazali Hochmann, Hojer, Pernar, Stefi, Dvorčak, pri drugem Ranička (goalman), Pač, Jelinek in Wimmer. — Zimski program dunajskih Amateurov. Zimska turneja dunajskih Amateurov bo trajala šest tednov. Najpreje igrajo v Švici, nato pa odjadrjo v Španijo, na povratku pa zopet igrajo v Švici. — Meddržavna tekma Avstrija - Švica se vrši 8. novembra v Curihu.

Zenska, ki je postala možki

Prosektor H. Hoepke in primarij K. pl. Oettingen, prvi član anatomičnega zavoda v Heidelbergu in drugi zdravnik na ženski kliniki v Heidelbergu, poročata o nenavadnem slučaju pretvoritve ženske v moškega. Dne 25. maja l. 1924 so pripeljali na žensko kliniko v Heidelbergu tobačno delavko Rozo Cecilijo W. Privedel jo je okrog zdravnik in izjavil, da dekle kljub svojim 20 letom še ni imelo mesečnega perila. Potom preiskave se je dognalo, da gre za redek slučaj medspolnosti. Žena je bila pravzaprav možki z obsežno hypospadijo. Bila je je operirana in operacija je popolnoma uspela. Takoj po operaciji je nastala psihična sprememba pacientkinje. Zenska je izjavila zdravnikom, da ne more več žeti kot ženska, zakaj ima občutek, da je možki. O tem je bila obveščena njena mati, ki se je sicer upirala tej misli z ozirom na vaščane. Končno pa se je morala ujeti v misel, da je njena hčerka postala možki. Pacientkinjo so preoblekli in bila je odpuščena kot možki, popreje pa sta vsaki zdravnik in župnik na to presenečenje pripravila vaščane.

Vaščani so na slovesen način sprejeli novopečenega možkega. Na kolodvoru se ga počakali z godbo ter ga spremili do doma. Sicer se dolgo ni uživel v nove razmere, sedaj pa poročajo, da je bivša tobačna delavka zadovoljen posestnik, ki spretno upravlja svojo posest. Navezal je tudi stike z neko žensko, ki jo namerava poročiti.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA:
Začetek ob 20. uri.
Torek, 27. oktobra: Ifigenija na Tavridi. Red C.
Sreda, 28. oktobra: Zaprtó.
Četrtek, 29. oktobra: Pegica mojega srca. Red A.
Petek, 30. oktobra: Periferija. Red D.
Sobota, 31. oktobra: Zimska pravilica. R. E.
Nedelja, 1. novembra: Veronika Deseniška. Izven.
OPERA:
Začetek ob 8 1/2 20. uri zvečer.
Torek, 27. oktobra: Hoffmannove pripovedke. Red E.
Sreda, 28. oktobra: Proslava češkega narodnega praznika. Slavnostna predstava. Izven.
Četrtek, 29. oktobra: Mrtve oči. Red F.
Petek, 30. oktobra: Nabor. Povratek. Red C.
Sobota, 31. oktobra: Manon. Red A.
Nedelja, 1. novembra: Alda. Izven.

Medicinska razstava v Londonu

Central Hall v Westminsteru vsebuje zdaj »XV. London Medical Exhibition«, določeno pokazati angleškim zdravnikom in kirurgom rezultate zdravstvene umetnosti in tehnike najnovejšega časa. Razstava prekaša baje na bogastvu vse svoje prednice. Pokazuje tudi še v nekaterih drugih angleških mestih. Med drugimi stvarmi so razstavljene: svetilke za umetno »solčno luč« v cenemem in ročnem modelu. Dajo se prenašati brez ovire in stanejo samo 15 funtov sterlingov. V oddelku X - žarkov je napravljen kabinet, ki je s popolnim röntgen-inventarjem tako stisnjen, da se ga lahko spravi v vsak normalni sobni prostor. Razstavljene so izboljšane mikrofonske naprave,

ki jih tvorijo »pošiljalci«, ki se postavijo pod propovednik, pod govorniško mizo itd. in »sprejemniki«, ki se postavijo tam, kjer se rezervirajo posebni prostori za osebe, ki so močno gluhe. Mikrofon govori potem samo proti onim, ki imajo »sprejemnike«. Velik prostor zavzemajo umetni udje. Izložena je umetna roka, ki se tako premika in se da tako eksaktno dirigirati, da prime tudi šivanko. Toda glavni problem ortopedične umetnosti tudi tukaj še ni rešen, to je konstrukcija umetne roke, ki bi mogla gume odpenjati in zapenjati. Posebno pozornost vzbuja demonstracija novega postopanja s subkutanimi injekcijami pri odebelitosti. Doseže se baje v 3 do 4 mesecih izguba teže do 11 funtov, ne da bi bila potrebna posebna dieta ali telovadne vaje. Med higijenski živili se nahaja preprata iz mandžurskega soja — filža za diabetike, nadalje nadomestilo za suho mleko, bogato na proteinih in oljih, toda brez sladkorja, istotako iz omenjenega filža.

— Abonente reda C opozarjamo, da imajo danes torek zvečer za svoj abonma v drami predstavo »Ifigenija na Tavridi«.

— Sentiakobski gledališki oder v Ljubljani. V sredo dne 28. oktobra: »Jakob Ruda«. Gostovanje režiserja narodnega gledališča g. Milana Skrbinška.

— Repriža Ivan Cankarjeve krasne drame »Jakob Ruda« se bo vršila jutri v sredo na Sentiakobskem gledališkem odru v Florijanski ulici. Posetite predstavo. Vstopnice so v predprodaji v kavarni Zalaznik na Starem trgu.

— Proslava 50letnice Saveza hrvatskih pevskih društev. V nedeljo je bila v Zagrebu svečana proslava 50letnice obstoja Saveza hrvatskih pevskih društev. Proslave se je udeležilo okoli 50 društev iz Hrvatske, Dalmacije, Vojvodine in Bosne, druga društva pa so bila zastopana po delegatih. Do-

V. I. Križanovska:

V kraljestvu nesmrtnih

Roman.

Vikont je bil z odgovorom zelo zadovoljen. Izbral je krasen diadem iz rubinov, spravil v žep provizijo ter se odpeljal. Kar v glavo mu ni šlo, da mu je bila usoda naenkrat tako naklonjena. Vrnil se je domov, da izračuna, koliko najnujnejših menic lahko plača z denarjem, ki mu ga obeta prodaja te dragocenosti, za katero Pieretta ne sme nikoli izvedeti. Toda na svetu je že tako, da človek obrača, Bog pa obrne. To pot je bila usoda proti vikontu.

Dobro uro po vikontovem odhodu je stopila v trgovino Mercija Pieretta.

Igralka je hotela kupiti nekaj zlatnine kot nevestino darilo za svojo nečakinjo. Ker je bila zelo skopka, kadar je šlo za druge, je hotela naročiti darilo pri Supramatijevem dobavitelju meneč, da ji bo prodal kot ljubici tako bogatega odjemalca po nižji ceni. Zlatar je poznal igralko, zato je sprejel zelo prijazno ter ji z ironičnim nasmehom pokazal račun, ki ga je že hotel poslati v prinčovo palačo.

— A! — je pomislila vzradoščena Pieretta, — potolažiti hoče mojo jezo in skleniti mir. Menda ga

že peče vest, da me je zadnje čase tako zanemarjal.

Kar se je domislila, da bi bilo imenitno izrabiti Supramatijevo kesanje in prisiliti naboba, da plača darilo, namenjeno njemu nečakinji. Zato si je izbrala namesto prstana za sto frankov krasno zapestnico za tristo frankov in se obrnila hladnokrvno k zlatarju, rekoč:

— Pripišite znesek za te malenkosti v račun, ki ga pošiljate princu. Jamčim vam, da princ ne bo protestiral.

Zelo zadovoljna za dobro kupčijo na tuj račun je Pieretta zapustila trgovino. Naenkrat se je pa prestrašila in prebledela. Kaj pa, če ji vikont podatke namesto rubinov steklo? Morda pa že kuje svoj zlobni načrt. Zadeva je nujna. Pieretta je skočila v svojo kočijo in se odpeljala k vikontu. Morda pa vendar le prispe še pravočasno, da reši rubine.

— Le čakaj, kanalijska! Če si zakrivil to podlost, bo konec moje potrpežljivosti. Brez pardona te ovadim Supramatiju! — je mrmljala spotoma.

Ko so vikonta obvestili o igralkinem prihodu, je mislil, da je izvedela za prinčev odhod in da bi rada dobila točne informacije. Zato je ni hotel sprejeti posebno prisrčno. Lahko si pa mislil njegovo začudenje, grozo in srd, ko je Pieretta že na pragu zakričala:

— Vem, da je Supramati odpotoval in da me po stari navadi ni pozabil. Prišla sem po diadem, ki mi ga morate izročiti v njegovem imenu. Takoj mi ga dajte! Zlatar mi je dejal, da ste ga vzeli vi in prišla sem ponj.

Vikont je bil blede kot zid. Ustnice so se mu tresle in nehoti je stiskal pesti. Obšla ga je nepremagljiva želja, da bi zadušil to nesramno kokotko, ki mu je hotela vzeti zadnjo nado na rešitev. Ne, iz te moke ne bo kruha. Premieril je Pieretto s hladnim in drznim pogledom ter spregovoril zaničljivo:

— Preveč se žurite s svojo zahtevo. Diadem sploh ni namenjen vam, temveč neki drugi ženski, ki je ne smem imenovati.

Pri tem nepričakovanem odgovoru so se Pieretti zaiskrile oči. S pretečim pogledom se je približala svojemu protivniku. Pozabila je, da je igralka in bodoča princesa. Z vsa silo neotesanosti in vulgarnosti se je zdramila v nji hči perice, ki je preživela svojo mladost v umazanem predmestju.

— Namenjen je drugi ženski, čije ime je tajnost, pravite? Ha, ha, ha! Imenitna šala, — je zarežala Pieretta. — Jaz ti že odkrijem tajnost — tajnost tvojega potovanja v Lyon, kjer si zamenjal s pomočjo žida Knackwurst dragulje s steklom. Vidiš, tako, dragi vikont, vse dokaze tvoje podlosti

imam v rokah. Sodišču te ovadim. Capin, razbojnik! Siromašni ženski hočeš ukrasti to, kar je pošteno zaslužila? Ne, to je pa že preveč! Takoj mi daj diadem, ki ga je kupil princ zame! Upam, da niste vi ljubica in bodoča Supramatijeva žena. Sicer razkrinkam vse vaše lumparije. Mar res mislite, da nisem videla, kako ste našli in si prisvojili zlato zaponko, ki jo je izgubil princ? Molčala sem, ker vas nisem hotela spraviti v ječo. Če mi pa takoj ne vrnete mojih dragocenosti, vas nemudoma ovadim.

Videč, da je v škripah in da se ne bo odkril Pierette, je odprl predalček, vzel diadem in ga vrgel igralki v obraz, rekoč:

— Na, podla negodnica! Marš ven in nikoli več mi ne stopi pred oči! Vidi pa, da je Supramatijevih daril za vselej konec.

Satula je zadela Pieretto v obraz in igralki je brizgnila iz nosa kri.

— Podlež! Razbojnik! Hotel si me okraati, zdaj bi me rad še ubil! — je kričala.

— Poberi se, dokler imaš še cela rebra! — je rentalil Lormeil.

Toda Pieretta je že planila nanj s stisnjenimi pestmi.

— Le čakaj, lump, goljuf, ulični vikont! S temi besedami mu je dala pošteno zausnico

Gospodarstvo

Nova obremenitev naše industrije

Generalna direkcija državnih železnic je z naredbom z dne 24. septembra t. l. določila nova načela za enotno računanje pristojbin za dostavo vagonov na industrijske ture. Naredba predvideva dva načina računanja pristojbin in sicer, ako se industrijski tir odvalja iz postajnega rajona, se računa za prvih 300 m od sredine 10.50 Din, pri nadaljnjih 700 m za vsakega začetnih 100 m po 3.50 Din in za razdaljo preko 1 km pa za vsakega 100 metrov po 3 Din.

Ako se ta industrijski tir odcepi z odprte proge, se računa dostavna do odvozne skretnice od sredine postaje za vsaki pričetni km po 12 Din in od skretnice naprej pa kakor pri tiru, ki se odcepi direktno od postaje.

Obenem se je pristojbina za premik vagonov na industrijske ture povišala za 100%, od 25 Din na 50 Din.

Industrijskih tirov v Sloveniji imamo okrog sto in se je dosedanja politika železnice gibal v tej smeri, da favorizira gradbo industrijskih tirov, ker s tem razbremeni obrat na postajah ter omogoči industrijskim podjetjem lažje disponiranje in obratu samega. Zato so bile pristojbine, ki so se dosedaj plačevale za dostavo vagona, na podlagi tozadevnih pogodb zelo različne, po pretežni večini pa znatno nižje, kakor znašajo po novi naredbi.

Novi način računanja pristojbin pomeni za našo industrijo v Sloveniji občutno povečani bremen. Zato je takoj po objavi novih pristojbin sklicala Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani v torek 20. tm. sestanek prizadele interesentov, katerim so se pristojbine za novo naredbo povečale za nad 200%. Na konferenci je podal zbornični tajnik g. Ivan Mohorič obširno poročilo o določilih nove odredbe ter o njenih gospodarskih posledicah za našo industrijo. Navedel je, da se povišanje obremenitve vsled pvečanja pristojbin giblje pri posameznih podjetjih od 20.000 Din pa do 350.000 Din.

V formalnem oziru je opozoril vse interese na določbe člena 21, točke 2 pogodb o dovolilnicah tirih, po katerih je železniška uprava sicer upravičena vsak čas povišati pristojbine za industrijske ture proti pismenemu obvestilu, vendar veljajo ti povišani zneski še le po treh mesecih od datuma pismenega obvestila. Po nadaljnjih določbah omejenega člena se smatra pogodba s strani železniške uprave za odpovedano le, če lastnik dovolilnice tekom enega meseca od datuma pismenega obvestila ne naznani železniški upravi svojega pristanka k povišanju. Odpovedni rok traja tri mesece in se računa od prvega onega meseca, ki sledi datumu pismenega obvestila.

V debati, ki se je razvila k poročilu, se je predvsem ugotovilo dejstvo, da se s povišanjem dostavne, kakor tudi drugih postranskih pristojbin jemlje naša industrija znaten del tega, kar se ji je z novo tarifno dalo. Poudarjalo se je, da imajo industriji že znatne stroške za vzdrževanje tirov samih, pri mnogih podjetjih tudi še s plačevanjem nameščencev za obslužitev industrijskih tirov.

Navzoči interesi so poudarjali, da so pristojbine za industrijske ture ostale po novi naredbi tako visoke, da bo večini boljše konventralo dovažati blago z avtomobili ali

vzrovi na postajo, kar je v mnogih primerih znatno cenejše.

Zastopniki industrije so navajali konkretne podatke, da znašajo pri kratkih razdaljah med dvema podjetjima, ki imata industrijske ture, pristojbine za dostavino do polovice prave voznine. Kritizirale se je tudi predvsem dejstvo, da nova naredba ne vpoštevja razmerja vrednosti dostavljenih pošilk, kakor jo razločuje vozarinska tarifa, marveč pavšalno dostavino za surove fabrikate z isto svoto in tudi ne vpoštevata množine letnega prometa.

Na podlagi te temeljite razprave se je sklenilo poveriti zbornici, da odpošlje na ministra saobračaja spomenico z gornjimi predlogi, da se pri posebnih prizadele industrijskih podjetjih doseže omiljenje novih bremen.

— g. Ležar in zlati dinar. Po odredbi prometnega ministrstva se bo računal pri ležarini dinar v zlatu za 12 papirnatih dinarjev. To velja do nadaljne odredbe.

— g. Trgovinska pogodba z Albanijo. V ministrstvu trgovine in industrije se vrše zadnje čase enerგიčne priprave za trgovsko pogodbo z Albanijo. Izvoljena je posebna komisija, ki ima nalog proučiti razmere in pripraviti teren za sestanek obeh delegacij.

— g. Podonavske železniške tarife. Na konferenci železniških zastopnikov Avstrije, Madžarske in Češkoslovaške je prišlo do važnega načelnega sporazuma glede blagovnih tarif. Med pogajanjimi so razpravljali delegati tudi o vprašanju, da bi se uvedla v mešanih tarifah enotna valuta med vsemi tremi državami. Madžarski delegati so predlagali za osnovo madžarsko valuto, Avstriji so pristali na ta predlog. Čehi so si pa pridržali rok za razmišljanje.

— g. Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. novembra t. l. ponudbe za dobavo pločevine, do 6. novembra t. l. za dobavo ca. 5000 kg razbitnega stekla. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odloženju te direkcije. — Pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se vrši dne 28. oktobra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 120.000 kg ovsa. Predmetni oglas je v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

— g. Dobave. Vršile se bodo naslednje oferte: Licitacije: 4. novembra pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 4800 m² asbestnih plošč. — Dne 5. novembotici glede dobave posteljnine (blazine, slamnjače, volnene odeje). — Dne 12. novembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave steklenega materiala. — Dne 16. novembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 5000 komadov pil. — Dne 20. novembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave blazin za mazanje ležalcev lokomotiv in vagonov; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 15.800 kg jeklenih odlitkov; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave mehaničnih strojev, potrebnih za osiguranje tovornega postajališča Kričanin; pri upravi barutane v Kamniku glede dobave 2 elektromotorjev, 2 metalnih pokretal in 2 razklopnih škotal iz litega železa. — Predmetni oglasi s natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono

Število zvezd

Angleški astronom Herschel je hotel prešteti zvezde, toda v njegovem štetju je bila napaka, ker ni znal točno opredeliti velikosti zvezd ali bolje rečeno vidnega sijaja manjših nebeskih teles. Isto napako so storili tudi njegovi nasledniki, med katerimi se je najbolj odlikoval holandski astronom Kapteyn. V Kapteynovem katalogu, ki je veljal do l. 1915 za najboljšo delo na tem polju, so poznejši učenjaki ugotovili napako, obstoječo v tem, da manjka sijaju zvezd 16 velikosti ena cela svetilčina.

V zadnjem času sta štela zvezde dva ameriška astronom, F. Scars in F. Rhyn. Vporabila sta najnovejši in najtočnejše podatke zvezdne fotometrije, da se izogneta prejšnjim napakam. Velicina zvezde namreč ni ista, če se meri fotografsko ali z očesom. Štetje omenjenih dveh učenjakov je dalo nastopne rezultate (všete so samo zvezde desete, petnajste in dvajsete velikosti). V vsaki kvadratni stopnji nebesne sfere (ki ima 40000 takih kvadratov), je povprečno osem zvezd desete, 910 petnajste in 39.000 zvezd dvajsete velikosti. V vsaki kvadratni stopnji nebesne sfere sta v bližini tečaja »rimske ceste« povprečno 2 zvezdi desete, 87 zvezd petnajste in 1700 zvezd dvajsete velikosti. Ker so zvezde dvajsete velikosti povprečno neprimerljivo bolj oddaljene od nas kakor zvezde petnajste ali desete velikosti, se razprostirata »rimske ceste« kakor pa perpendikularno k njeni legi. Tretja telesna površina, v kateri leži »rimska cesta«, obsega sama za se 95 odstotkov vseh zvezd.

Če zberemo te podatke, vidimo, da znaša celokupno število zvezd do dvajsete velikosti okrog 900 milijonov. Scars in Rhyn sta izračunala, da je vseh zvezd v svetovju približno 35 milijard.

Smrt zloglasnega roparja

Mešeca avgusta leta 1923. je bil pred sodiščem v Gospiču obsojen Jovo Čankovič, seljak iz Mogorja, radi različnih zločinov na pet let težke ječe, katero kaznen je imel prestati v lepoglavski kaznilnici. V noči od 9. na 10. julija pa je Jovo pobegnil iz kaznilnice in se odšel klatil po šunah in brdih gospiškega, gračškega in udbinskega okraja.

Že med vojno so strašile po Liki tolpe delomirnih in zločinskih elementov, ki so ogrožale človeško varnost, imetje in posest. Orožniki in vojaštvo so deloma iztrebili to svojo in jo znatno decimirali, popolnoma pa ni uspelo zatreti hajduške, odnosno roparske nadielje. Po prevratu so se razmere še poslabšale, potovanje po Liki in Krbavi ni bilo varno. Razbojniški napadi so se čisto ponavljali, poleg tega pa so bili roparji silno kruti in neprizanesljivi. Bili so strah in trepet potniku, seljaku in sploh vsakomur. Čim je bil v Liki in Krbavi razglašen preki sod in ropar Jandrija Koric obsojen na smrt, so napadi ponehali, le tupatam je bilo še čuti vesti o sporadičnih napadih Narod se je oddahnil, vse se je veselilo, da je konec razbojništva, da se javna varnost zopet povrne.

Čankoviča kazni, ki jo je imel prestati, ni malo ni ustraševala. Pobegnilši iz kaznilnice, se je zopet vrgel na svoj stari posel:

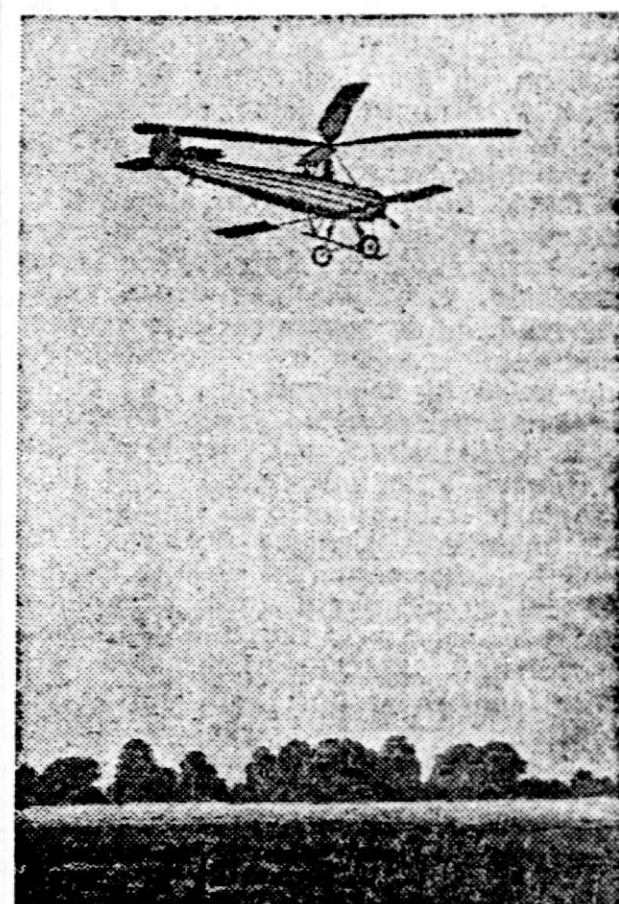
na rokovanje. Krvava je bila njegova nadaljna kariera. Napadal je potnike, kupčevalce, jih popolnoma oropal in se jih tudi dejansko lotil. Ni skoraj minulo teden, da ni izvršil kakega zločina, večkrat celo po dva, tri, kakor je pač nanesla prilika. Dne 7. septembra je bil od treh maskiranih banditov napaden seljak Ličina iz Like, katerega so roparji težko ranili. Dne 4. t. m. so roparji napadli in oplenili več seljakov iz sela Mogorja. Dne 5. t. m. je bil na sejmu v Gospiču ukraden konj in odveden po skrivnih gorskih potih, da je izginil brez vsakega sledu.

Osovražen, obdolžen najtežjih zločinov in preganjan kot divja zver, se je moral Jovo podnevi in ponoči skrivati po temnih šumah in zakotnih krajih. Usoda ga je neprestano tirala v zločin in smrt. Ta ga je doletela, predno se je nadal. Jovo se je najraje skrival v samotni šumi Razvale, kjer si je zgradil iz kamnja malo skrivališče. Orožniki so dolgo časa zasledovali drznega roparja, končno pa so vendar izsledili njegovo skrivališče. Dne 12. t. m. — bil je mizel in megen dan — sta se orožnika Tomo Nikoljič in Josip Tomasković približala skrivališču Jove in prežal nanj v zasedi Okoli 11. je Nikoljič opazil Jovo, ki se je plazil proti cesti. Ena vojaška puška je imel na ramah. eno v roki. Nič hudega slutel se je Jovo je skušal težko ranjen uteči, počilo pa skrita orožnika. Nenadoma je zadonelo povleje: »Stoji! Ne gani se, če ne streljamo!« »Tudi jaz imam dve puški,« je smelo odvrnil Jovo, isti hip pa je dvakrat počilo in Jovo je sušal težko ranjen uteči, počilo pa je še več strelav in obležal je mrtev. Tako je žalostno končal hajduk Jovo, pravi naslednik Čaruge, svoje divje življenje.

Senzacionalen proces v Prizrenu

Pred sodiščem v Prizrenu se že od 15. t. m. dalje vrši senzacionalna razprava proti 12 zločincem, obtoženim umora inženjerjev Bartoš in Dragovića iz Prizrena. Gre za navaden umor iz verskega fanatizma. Na obtožni klopi sedi med drugim tudi mufti prizrenskega okraja, Hadži Rusten Ramadan Sporta, ki je glasom obtožnice inicijator groznega dejanja. Faktični zločinci se ne nahajajo v rokah pravice, temveč so pobegnili v Albanijo. Zato se jih sodi in contumaciam. Sam zločin je bil izvršen takole: Dne 22. aprila 1924. sta se v mraku vračala oba inženjerja Bartoš in Dragović na vozu iz Suve Reke, kjer sta pregledovala dela na potu Uroševac-Prizren. Čim je voz dospel v bližino Prizrena, so nenadoma iz zasede počili trije zaporedni strelci. Kočijaž je ošinil konja, ki sta se spustila v divji beg, po 500 m pa se je en konj zgrudil mrtve na tla. Kočijaž Andrija Nedeljković, ki je bil sam trikrat ranjen, je pogledal v voz in opazil, da ležita oba inženjerja mrtva. Takoj so bili pozvani orožniki, toda morili so pobegnili in do danes, razum Asana Salije, ki se je sam prijavil oblastem, ni uspelo prijeti nobenega. Kakor se je potom preiskave ugotovilo, je bil umor izvršen iz osvete in verskega fanatizma Turkov. Ing. Bartoš je namreč ukazal, da se poruši stavba velike Siman-pašine džamije, za katero se je bilo bat, da se vsak hip poruši. Vseh 12 obtožencev zanika svoje dejanje. Stereotipno

se branijo, da jih je policija grozno pretepala in jim priznava izsilila. Bistvenega dosežaja ni podala nobena priča razun Moravčevića, ki je rušil džamijo. Priča je izpovedal, da mu je mufti rekel, da v slučaju, da inženirja ne plačata 500.000 Din odškodnine, bosta plačala s svojima glavama. Nasprotno so druge štiri priče izjavile, da so bile prisotne, ko se je mufti razgovarjal z Moravčevićem in da ni nikomur pretil, marveč je samo rekel, da se pritoži na ministrstvo. Moravčević se je radi tega silno razburil in vrgel pričam v obraz provoko »lažnjivci«. Rekel je, da vse štiri priče lažejo, zato, da rešijo svojega muftija. Obsojba bo izrečena šele 27. t. m. Razpravi vsaki dan prisostvuje veliko občinstva, ki je razdeljeno na dva tabora: za in proti muftiju.

»AVTOGYRO«, NOV SISTEM AEROPLANA. V Londonu je zbudil veliko pozornost poskusni polet novega aeroplana, ki se razlikuje od dosedanjih sistemov na zunanji, da ima štiri ogromna krila, ki se pri poletu sama gibljejo in sicer tako, kakor pri pticah. Prednost novega sistema je v tem, da je nevarnost minimalna in da se lahko spusti aeroplan tudi navpično na zemljo.

• Plesalko »tango« Italijanko Cristina Casati je poročil te dni 24letni sin angleškega plemeniša Huntingdona Poroka se je izvršila samo s štirimi pričami. Huntingdono nova družina je bila vsa presenečena. Mladi par je odpotoval v Avstralijo.

• Smrt hinduskega asketa. Hinduski asket Baba Dvarkapuri se je dal živ pokopati. Na njegov ukaz sta dva njegova učenca napravila grob, v katerega je stopil. Grob je bil nato zasut z zemljo ob polni zavesti asketa, ki je prepeval verske pesmi. Ko je bil pozneje grob razkrit, so našli v njem asketa Dvarkapuri mrtvega. Ta dva njegova učenca sta bila pozvana pred sodišče, obtožena, da sta pomagala asketu pri samomoru. Povdarjala sta, da to ni bil samomor, marveč verski odnos in sta mu samo pomagala storiti kar jima je naročil. Sodišče ju je po dolgem posvetovanju oprostilo obtožbe.

Barvni trakovi, ogljeni, indigo in povoščeni papir, hektografski zviti in aparati, podloge za stroje pri **Lud. Baraga, Selenburgova 6/1** Telefon št. 930

Sukno in velour za plašče

Doubl za površine suknje

Kamgarn in modni ševijot

za moške in ženske obleke in drugo manufakturno blago v veliki izbiri po zanesljivi nizki ceni priporoča občnoznanja trvdka

- R. MIKLAUC, „Pri škofu, Ljubljana -“

Zunanji naročnikom se dopošljeje vzorci na zahtevo poštne preste.

Soba

s posebnim vodom, meblovana ali nemeblovana — se odda s 15. novembrom. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«.

Sveže ribje olje

najboljše znamke — se dobi v lekarni dr. G. Piccoli, Ljubljana, Dunajska cesta 6. — Naročila se točno izvršujejo. 205/L

ČAJ K. I. C. POPOFF

se zopet dobi v vseh boljših trgovinah

Gen. zastop: C. C. Latirak S. C., Zagreb, Vraška 46-a, telef. 2-73

Modni baržunasti klobuki

kakor tudi FILCI v vseh modnih barvah v veliki izbiri in po nizkih cenah pri Minki Horvat, modniški, Ljubljana, Stari trg 21 Zlati klobuki vedno v zalogi.

Smrekove in jelove hlode

od 3 do 7 m dolžine — kupi vsako množino — Konzervna tovarna Globus d. d. na Vrhniki pri Ljubljani. 4019

Kdo bi posodil

uradniku Din 5000 proti mesečnemu povračilu dinarjev 1000 z obrestmi. — Dopisi pod »Dobrosrčnost/3981« na upravo »Slov. Narod«.

Ključavničarski pomočnik

zdrav in močan — išče službo. Nastopi lahko takoj. — Dopisi pod »Ključavni pomočnik/3979« na upravo »Slov. Narod«.

Lekarna dr. G. Piccoli, Ljubljana, Dunajska cesta 6 — priporoča

želodčno tinkturo katere krepa želodec in učinkuje odvajalno. — Naročila se točno izvršujejo. 205/L

Šivilja

prvorazredna — se priporoča na dom za šivanje kostumov, plaščev, oblek in večernih toalet. — Emonska cesta št. 4. I. nadstropje (pri Krašker). 4039

Železnato vino

iz lekarne dr. G. Piccoli Ljubljana, Dunajska cesta 6 — krepa malo krvne, nevzorne ter oslabele odrasle in otroke. — Naročila se točno izvršujejo. 205/L

Šoferja

treznega, zanesljivega ter zmognega avtomontaže — sprejme Kolinska tovarna v Ljubljani. 4040

Uro pokvarjeno

poceni in dobro zopet lahko imaš, ako jo pri Šeliškiju urarju popraviš. — Se priporoča Šeliškij, urar, Tržaška cesta št. 8. 4036

Hiša s trgovino

na prometnem kraju blizu kolodvora na Gorenjskem — se radi družinskih razmer ugodno prodaja. — Dopisi pod »Hiša s trgovino/4033« na upravo »Slov. Narod«.

Edino najbolj širni stroji so le

Josip Petelinca

znamke GRITZER, ADLER, PHONIX za rodbino, obrt in industrijo. — Posamezni deli za stroje in kolesa, Lamerz igle. Istotam najbolj širni švicarski pletilni stroji DUBIED

LJUBLJANA 164-L

blizu Prešernovega spomenika

Niko Jeršinović
sin

Minka Jeršinović roj. Zupan
soproga

Globoko žalujoča rodbina

Zupanova